

SO TEMELJNI KRITERIJI ZA OBLIKOVANJE POKRAJIN V SLOVENIJI ZNANI?

Pravzaprav sem si to vprašanje zastavil že pred več kot pol leta, ko sem napisal svoje videnje glede ustanavljanja pokrajin v Sloveniji (prispevek je bil objavljen v sobotni prilogi Večera 27. julija t.l.). V njem sem opozoril na neustavno zavlačevanje realizacije 143. člena Ustave RS, sprejete že leta 1991. V članku tudi zelo jasno kritiziram politične stranke, ki bi v državnem zboru morale slediti ustavi in že pred časom realizirati omenjeni člen ustave. Pa žal niso, in kar je zame zaskrbljujoče, nobena od prejšnjih ali sedanjih političnih strank v državnem zboru ni čutila odgovornosti do svojih volivcev, ki so jim na volitvah zaupali, da bodo zastopali v ustavi definirana demokratična načela in naloge, med katere sodi tudi ustanovitev pokrajin.

Sem pa pričakoval, da se bo slovenska javnost vendarle zganila vsaj ob članku »Mariboru sedež Zahodnoštajerske pokrajine« (Večer, 14. avgust 2019), oziroma, da se bo odločneje in širše odzvala na vsebino tega članka. Avtorica članka (novinarka Urška Mlinarič) je podrobno prikazala stališče delovne skupine za pripravo ustreznega zakona o pokrajinah, v kolumni »V žarišču« pa je izpostavila, da je ustanovitev pokrajin občutljivo politično vprašanje. Res je, toda ob tem je ta trditev v najtesnejši zvezi z izgrajevanjem demokratičnosti slovenske družbe. Namreč, dikcija v prvi alineji 143. člena Ustave RS pravi, da je pokrajina samoupravna lokalna skupnost, ki opravlja lokalne zadeve širšega pomena. Iz take opredelitve logično sledi, da je vlogo pokrajin možno razumeti tudi kot teritorialno enoto države, ki na osnovi njenih temeljnih značilnosti odraža svoje specifičnosti. Sledi, da vsaka pokrajina s svojimi specifičnostmi prispeva k vsestranskim značilnostim države Slovenije kot celote. V tem kontekstu me v omenjenem članku bega kar nekaj dejstev, ki jih predlagatelji omenjenega zakona o ustanovitvi pokrajin po moji presoji niso dovolj argumentirali. Namreč, iz slikovnega prikaza razdelitve pokrajin v Sloveniji izhaja, da je delovna skupina Slovenijo razdelila na enajst pokrajin. Vodja delovne skupine Boštjan Brezovnik s Pravne fakultete UM sicer dopušča možnost, da bo meje pokrajin možno še spreminjati, vendar bodo vztrajali na številu pokrajin. Ob takšni trditvi pa imam resne pomisleke, kajti razen dejstva, da člani delovne skupine svoj predlog utemeljujejo s številom mestnih občin, ki bi sočasno bile upravne enote pokrajin, nisem zasledil drugih, po moji presoji bistvenih argumentov za takšno drobljenje slovenskega prostora. Predlagatelji namreč po moji presoji niso upoštevali bistvenega dejavnika in to so etnični vidiki posameznega geografskega prostora, ki v resnici definirajo določeno pokrajino. V mislih imam etnične značilnosti na posameznih geografskih področjih Slovenije. Etnične značilnosti kot del narodove kulture, so plod zgodovinskih dejstev, saj so se le-te oblikovale skozi stoletja in so se kot take ohranile do danes kot neizbrisani kulturni spomin. Naj v tem kontekstu omenim vsaj nekatere evidentne etnične specifičnosti v slovenskem prostoru. Kot osnovno z gotovostjo lahko omenimo narečno specifiko, s katero posamezna narečja odražajo bogastvo slovenskega jezika. Dalje, navade, običaji, kulinarika, tradicija ter kulturne posebnosti, kot so folklor na posameznih področjih, s tem tradicionalno povezane različne noše, plesi, pesmi, tudi različne oblike pustovanja itd. Že predhodno

navedena dejstva, jasno govorijo, da bi pri definiranju pokrajin v Sloveniji morale prav te značilnosti biti osnova za njihovo definiranje. V tem kontekstu lahko govorimo o naslednjih pokrajinah: Prekmurje, Štajerska, Koroška, Dolenjska, Gorenjska ter Primorsko-Notranjska geografska pokrajina, kjer naj bi se prebivalci tega področja sami odločili, ali bi naj tukaj bili dve ali samo ena pokrajina. Je pa tudi res, da bi morali slovenski strokovnjaki za etnična vprašanja podati svoje stališče, ne pa se podrediti političnim direktivam, saj v tem primeru politične stranke vidijo samo svoje interese na celotnem področju Slovenije. Indeks gravitacije in indeks koncentracije sta v primerjavi z etničnimi načeli in vrednotami sekundarnega pomena.

Primer razbijanja Štajerske na tri pokrajine, priključevanje določenih občin k neki pokrajini, kamor ne sodijo, pomeni razbijanje monolitnosti določenega geografskega področja v smislu prej navedenih etničnih značilnosti, imanentnih samo določeni geografski regiji, torej pokrajini. Da pa bi naj, po navedbi delovne skupine, Ljubljana brez sosednjih občin, bila pokrajina pa se mi zdi pravi absurd, kajti Ljubljana kot prestolnica naše države mora imeti, tako kot druge prestolnice v svetu, tisto skupno infrastrukturo, ki jo država mora imeti na tej ravni in ki služi vsem prebivalcem v vseh pokrajinah. Inprav ustanavljanje pokrajin bo privedlo do decentralizacije že tako preveč centralizirane države. Izjemno pomemben bo prenos kompetenc z državne ravni na pokrajine, vzporedno s tem pa tudi reduciranje paradržavnih birokratskih institucij. Je pa res, da bo obstoječ sistem financiranja občin v marsičem povzročil dodatne težave glede oblikovanja pokrajin, kajti občine primarno vidijo svoje trenutne interese ne pa možnosti, ki bi jim lahko v razvojnem smislu nudila pokrajina kot nosilka razvoja cele regije, torej pokrajine. To pa je v resnici velika napaka političnih strank, saj niso pravočasno poskrbele za ustanovitev ustreznega števila pokrajin. Po moji sodbi pa bi lahko bila napaka tudi v razdruževanju sedeža pokrajine in sveta pokrajine, kjer je potrebno tesno sodelovanje med obema organoma zlasti pri pripravi razvojnih projektov in posledično kandidiranje za razvojna sredstva iz različnih virov.

Torej, politiki, nehajte z razbijanjem monolitnosti določenih, že davno definiranih geografsko/etničnih področij v naši državi, kajti na ta način ruvate naše skupne korenine, razvejane po vsej državi. Saj vendarle tudi preostali prebivalci, torej vaši volivci, vidimo vaša dejanja kot nove možnosti za finančno izčrpavanje in zaslužkarstvo »velepomembnih strokovnih sredin«. Da pa se v definiranje pokrajin vtihotaplja tako imenovana »menedžerska regija« (dr. Marjan Ravbar, Večer, 28. avgusta 2019) pa mislim, da smo zabili žebelj v krsto etničnim in zgodovinskim osnovam in kriterijem za realno definiranje pokrajin v Sloveniji.